

*J. n. Zgodovinsko društvo
Maribor
Koroška c. 10*

4

IZVEN JUGOSLAVIJE: Celo leto 160 din. Inse-
reti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravništvo je v Mar-
iboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštne proste.
Telefon interurban št. 113.

56. številka.

MARIBOR, dne 8. julija 1925.

Letnik I.

Dva velika svetovna bloka.

Vodja pokreta za združenje evropskih držav v uni-
jo ali Panevropo, Rihard Coudenhove-Kalergi, je napi-
sal o usodi Evrope članek, ki se v marsičem strinja v
tem, kar sta zadnji čas izjavila, odnosno napisala sov-
jetski zunanji komisar Čičerin in znameniti nemški pu-
blicitist Maksimilijan Harden. Mnogo zveze se najde tudi
z razmišljanji bivšega italijanskega državnika in pi-
satelja Nittija. Kakor znano, govorita Čičerin in Har-
den o tem, da je cela Evropa v veliki nevarnosti angle-
ške nadoblasti ali jerobstva, Nitti pa sploh dosledno
trdi, da je stanje ustvarjeno z mirovnimi pogodbami za
Evropo nevzdržljivo. Voditelj panevropskega pokreta
vse to potrjuje ter razmišlja o svetovnem položaju
sploh in o evropskem še posebej približno takole:

Leta 1924 se je preneslo težišče svetovne politike iz
Evrope v Azijo, od Atlantskega oceana na Tihi ocean.
Iz mnogih razlogov se je začel snovati azijski blok
narodov, ki sega od Vzhodnega do Kineškega morja ter
lahko v najbližji bodočnosti postane najmočnejša zve-
za na svetu. Kar se tiče bogastva, bo nad njim seveda
anglo-saksonski blok, ki predstavlja še zajednico jezika
in kulture. Vzhod in zapad si stojita nasproti in to je
približno ona ista razdelitev, ki je leta 1914 dovela do
katastrofe.

V tej usodni razdelitvi se pa Evropa ne nahaja med
protagonisti, ampak njene vodilne sile so postale v dra-
mi, ki se odigrava na Pacifiku, navadni statisti, ki ni-
majo moči, da bi na nekaj vplivale ali kaj preprečile.
Evropa ni več svetovna moč, četudi ima večjo vojsko,
kakor ves ostali svet. Ravno radi te vojske vzbuja pov-
sod veliko nezaupanje. Slabost Evrope ni v njenem sla-
bem položaju ali celo siromaštvu, ki ga je povzročila
vojna, ampak v njeni kratkovidnosti in v njenem zav-
zemanju za najrazličnejše malenkosti. Z vojno in re-
volucijo oslABLJENA Rusija igra aktivno in uspešno sve-
tovno politiko, ker smatra cel svet za objekt svoje zu-
manje politike, Francija pa gleda strmo na Porenje,
Nemčija pa na Vislo. Obe državi se s tem izločujeta iz
svetovne politike na svojo lastno škodo in na propad
Evrope. Ko se na zapadu azijskega kontinenta pod ime-
nom Evrope medsebojno trgajo, pa v Aziji na severu
Rusija, na jugu Anglija, a na vzhodu Japonska ustvar-
jajo glavno moč. Na teh treh političnih poljih se razvi-
jajo trije ogromni pokreti mas: boljševizem, islam in
nacionalizem. Boljševizem se naslanja na moč Rusije,
islam ogroža moč Anglije, panazijski nacionalizem
pa obrača svoje nade v Japonsko. Ta nacionalizem je
politično in etično različen od evropskega, ker je azijski
nacionalizem defenziven, evropski pa ofenziven. V
enem samem letu je nasprotje med Anglijo in islamom
silno naraslo, naraslo je pa tudi zblizanje Rusije s Ki-
tajsko in Japonsko ob velikih simpatijah Indije in Sred-
nje Azije. Rusiji so se posrečili stiki med boljševizmom,
islamom in obrambnim nacionalizmom in naglo se
pripravlja zveza narodov med Petrogradom in Singa-
poro, kar pomenja dve tretjini človeštva.

Boj v Aziji je pred vsem boj med Anglijo in Rusijo.
Prejšnja faza tega boja je bila rusko-japonska vojna,
v kateri je Anglija podpirala Japonce, da si odpre pot v
Tibet. Po tej zmagi je sledilo premirje, potem pa celo
zavezništvo v boju proti skupnemu nasprotniku —
Nemčiji. Po polomu nemške sile je pa takoj zopet iz-
bruhnil rusko-angleški boj v Aziji, čeprav v drugi obli-
ki, ker je Rusija z revolucijo izgubila svoja material-
na sredstva boja, a jih je nadomestila z idealnimi sred-
stvi. Z orožjem propagande vodi nova Rusija borbo
stare Rusije proti azijski Angliji. Bojno polje se raz-
tega od Rdečega do Žoltega morja.

Ob zblizanju Rusije z Japonsko raste zblizanje An-
glije in Amerike. To prijateljstvo pa ima seveda tudi
materijalne razloge, ker je Anglija plačala svoje vojne
dolgove. Anglo-saksonsko svetovno gospodarstvo pre-
naša svoje težišče od Atlantskega na Tihi ocean. Sve-
tovni položaj je postal za Evropo obupen. Vsaka azijska
svetovna vojna bo prenešana na evropska tla. Rusi
in Anglosasi bi po ogromni prostornosti svojih držav
tako vojno preživeli, Nemčija in Francija bi pa propa-
dli. Vsi, ki delujejo za ožjo zvezo med Nemčijo in Rusijo
za eni in med Anglijo in Francijo na drugi strani, de-
lajo za to katastrofo. Taka delitev ali take zveze pome-
nijo v vseh ozirih vojno razdelitev Evrope radi Azije.
Prej ali slej bi se ti dve skupini za svetovno gospodar-
stvo spopadle nekje ob Renu in Evropa bi bila poko-
pana pod ruševinami. Samo panevropska zveza na pod-
lagi nemško-francoskega sporazuma zamore odvrniti to
katastrofo in samo močna ter edinstvena Evropa bi lah-
ko ostala nevtralna v azijski svetovni vojni, Evropa
lahko samo potom federacije ali zveze evropskih držav
prepreči vojno.

Veliki človek in prvoborilec nove Nemčije Harden
priporoča zvezo Francije, Nemčije in Rusije proti ne-

varnosti angleškega jerobstva, sovjetski komisar Čiče-
rin je dejal, da je to edini izhod, če nočejo vse evropske
države postati angleške evropske kolonije, Kalergi pa
misli za prvo samo na zvezo Francije z Nemčijo. On
smatra — mogoče samo iz taktike za svoj pokret —
novo Rusijo za enkrat za nekako evropsko nevarnost.
Ne glede na to, ali je to zelo ali malo napačno, je pa
treba naglasiti, da manjka doslej vsem razpravam o
panevropskem pokretu jasno in dosledno stališče gle-
de kolonij posameznih evropskih sil v skladu z geslom:
Evropa Evropejcem, Amerika Amerikancem itd. Ang-

lija je sposobna za jeroba Evrope le vsled tega, ker ima
največ kolonij in ker ona objekte svoje zunanje politike
najbolj gmotno izkorišča. Nemčija nima več kolonij in
če je objekt ruske zunanje politike Azija ali ves svet, ni
to materijelno, ampak idejno — celo skladno z idejami
Kalergija ali panevropskega pokreta.

Evropa se bo umirila in uredila le tedaj, če bodo
vsi Evropejci doma, če bodo delali s tem, kar jim daje
dom — Evropa, ter ne bo eden nadkriljeval drugega s
silami, ki jih je drugim svetovnim delom in narodom
odtrgal.

R. R. sporazumevanja.

Ze za ta teden se napoveduje RR vlada kot rezultat
RR pogajanj in sporazumevanja. Od obeh strani so se
že dajale izjave, da ne bo

nobene prehodne vlade,

ampak da se še pred poletnimi počitnicami skupščine
sestavi RR vlada.

Samostojni demokrati

so silno zbegani. Pribičević je najprej grozil z nekimi
»senzacionalnimi razkritji«, potem je pa njegova »Ri-
ječ« v Zagrebu napadla radikale, češ, da so zagrešili
»strašno izdajstvo nad svojimi preizkušenimi zavez-
niki v najtežjih časih.« Ves svet se mora smejeti temu
očitaniu, ko je vendar znano, da so si samostojni demo-
krati dali prav dobro plačati svoje »zavezništvo« ter da
so v svojih pašalukih tudi radikale terorizirali.

Zaupnica vodstvu HSS.

V nedeljo je bila v Zagrebu plenarna seja hrvatskega
narodnega zastopstva. Seja je bila polnoštevilno
obiskana. K seji so prišli vsi poslanci HSS in Hrvatske
Zajednice in edino poslanec dr. Superina je ostal vsled
pogajanj z radikali v Beogradu. Seja se je nadalje ude-
ležilo vseh šest bivših poslancev HRSS, ki so med usta-
novitelji stranke. Pred palačo, kjer se je vršilo zboro-
vanje, je bilo vse polno radičevcev iz vseh delov Hrvatske,
ki so vstrajali do konca seje, da čujejo poročila svo-
jih poslancev. Neposlanec je bil vstop na sejo strogo
zabranjen. Po poročilu Pavle Radiča o pogajanju z ra-
dikali in o položaju vobče, ki je bilo zelo rezervirano,
se je izglasovala zaupnica.

Radličevci in zajedničarji.

Po raznih listih se naglašja, da je bila zaupnica P.
Radiču postavljena na dnevni red pred samim refera-
tom, da bi se tako onemogočilo zajedničarjem prisostvo
vanje na seji sami in da bi na ta način Pavle Radič
poročal o situaciji samim radičevcem. Govori se, da so
neki radičevski poslanci zahtevali od dr. Bazale, dr. Po-
liča in Trumbića, da naj položijo svoje mandate, ker
niso bili izvoljeni kot zajedničarji, marveč kot radičev
ci. Ostavke drugih zajedničarskih mandatov pa niso
zahtevali radi tega, ker izgleda, da ostali zajedničarski
poslanci povsem soglašajo s politiko HSS, med tem ko
edino omenjena trojica predstavlja opozicijo.

Zajedničarji o sporazumu.

Zajedničarsko glasilo »Hrvat« je pisalo te dni o po-
ločaju med drugim tudi takole: Hrvatska politika se je

vedno gibala v smeri sporazuma. Jugoslovanski odbor
se je dogovoril s predstavitelji srbskega naroda na pod-
lagi sporazuma in tako je nastala Krfska deklaracija.
Po prevratu so bili vsi Hrvati razven frankovcev za spo-
razum in bili so prepričani, da je druga politika sploh
nemogoča. Proti sporazumu je bil Pašić, ki je na po-
vratku v domovino govoril v Sarajevu o Srbih treh
veroizpovedanj. Kmalu je za njim pricapljal Svetozar
Pribičević, ki je dne 1. decembra 1920 izjavil, da bo v
desetih letih napravil iz Hrvatov boljše Srbe, kakor so
Srbi sami. Vsled tega je začela borba za sporazum, ki
so jo do svojega prihoda v Beograd vodili Hrvati
sami. Na februarjskih volitvah pa se je izjavila za spo-
razum že večina jugoslovanskega naroda in z govorom
Pavle Radiča je bila ustvarjena izhodna točka za da-
našnjo situacijo. Pod silo razmer je moral končno tudi
Pašić pristati na sporazum, toda ne za sporazum med
Hrvati in Srbi, temveč za sporazum med radikali in H-
SS. — Če se torej danes govori o sporazumu, potem to
ni nič novega, temveč splošna narodna stvar, ki se mo-
ra danes ali jutri rešiti in ki je bila dogma Hrvatov od
prevrata dalje in ki je postala s prihodom HRSS v Beo-
grad tudi dogma velikega dela Srbov. Danes ne ge za
vprašanje sporazuma med Hrvati in Srbi, ker je ta mi-
sel že tu, temveč danes gre le za to, kakšen bo ta spo-
razum.

Radikali o sporazumu.

Radikalno »Vreme« je že koncem pretečenega tedna
trdilo, da je dosežen sporazum v vseh vprašanjih ter
nadaljevalo: »Radičevci so sprejeli popolnoma za te-
melj dela vidovdanske ustavo in sploh niti ne stavljajo
vprašanja o reviziji ustave. Vsi zakoni, ki se nanašajo
na udeleženje ustavnih odredb, se morajo oživotvoriti.
Kot program vladnega dela v narodni skupščini so ra-
dičevci sprejeli vse zakonske načrte, ki jih je izdelala
sedanja PP vlada. To so v prvi vrsti dvanajstine, tisko-
vni zakon, zakon pravosodnega ministra o sodnikih, o
ustroju sodišč, o drž. odvornikih, o ureditvi kaznilnic
in drugi, potem zakon prosvetnega ministra o višjih,
srednjih in ljudskih šolah, končno zakon ministrstva
za trgovino in kmetijskega ministra itd. Radičevci spre-
jemajo vse glavne principe in odredbe v teh zakonskih
načrtih. Lahko se v teku debate v skupščini napravijo
manjše spremembe, ki pa nikdar ne bodo privedle do
večjih nesoglasij.«

Politične vesti.

Pašičev pogoj. Kar nenadoma je stavil Pašić ali iz
lastnega nagiba, ali pa po nasvetu Pribičevića sledeči
pogoj: Pred zaključkom RR sporazuma ali sestave RR
vlade naj podpišejo vsi hrvatski poslanci izjavo, da
smatrajo hrvatsko vprašanje za rešeno in da se od stra-
ni Radičeve stranke ne bo nikdar več postavilo na
dnevni red. Ta Pašičev pogoj je celo mnoge radikale
neprijetno presenetil. Kaj so radičevci sklepali v tej
zadevi in koliko hrvatskih poslancev bi hotelo dati tak
podpis, sedaj še ni znano.

Sporazum za razbijanje hrvatskih vrst. Uvodnik
zagrebškega »Hrvata«, ki ima ta naslov, pravi, da se
iz zadnjega Pašičevega pogaja za sporazum najbolj-
še vidi sporazum med Pašičem in Pribičevićem za raz-
bijanje hrvatskih vrst. Saj je Pribičević še posebej po-
vdaril, da so zajedničarji ideologi hrvatske misli in da
bi morali vsi hrvatski poslanci podpisati izjavo, da ni
več hrvatskega vprašanja. Če en del podpiše, drugi pa
ne, se bo pa že kdo našel, ki bo v PP korist ta razdor
in spor še povečal.

Pogajanja za konkordat. Te dni se je vrnil iz Rima
delegat naše vlade za sklepanje konkordata z Vati-
kanom, dr. Vojislav Janjič, z načelnikom ministrstva za
vere Lanovičem. Pogajanja za konkordat se niso odlo-
žila, ampak so se samo začasno prekinila, da naši dele-
gati informirajo našo vladu o poteku pogajanj in da
dobijo za nadaljnja pogajanja nova navodila. Pogaja-

nja se bodo jeseni nadaljevala. Posebne težkoče povzo-
čata dve vprašanji: 1. Odcepitev sremskih Hrvatov od
djakovačke škofije in priklopitev k belgrajski nadško-
fiji. Ker Srem upravni-politično ne spada pod velikega
župana belgrajskega, hoče vlada na ta zviti način pri-
praviti Vatikan, da bi on prvi storil ta korak glede
sremskih Hrvatov na cerkvenopolitičnem polju. Vati-
kan to vlogo odklanja, kakor tudi ni rešil reškega cerk-
venega vprašanja definitivno, dokler ni bila Reka za
Jugoslavijo definitivno urejena. 2. Vprašanje imenova-
nja škofov, kjer bi vlada rada imela prvo besedo. V tem
oziru je stališče katoliške Cerkve načelne važnosti in
ona stremi za tem, da stare privilegije čim najhitreje
odpravi in uvede zopet čisto cerkveno stališče. Glede
veronauka in nekaterih upravnih stvari se je dosle-
del med delegati popolen sporazum. Istotako je soglasno
utrjeno mišljenje, da so vsa liturgično-jezikovna vpra-
šanja strogo interna vprašanja katoliške Cerkve. Lahko
se reče, da vlada na obeh straneh najboljša volja, da
kmalu pridemo do konkordata.

Ostavka pravosodnega ministra dr. Lukiniča. Dne
7. t. m. je bil ministrskemu predsedniku Pašiču predan
akt pravosodnega ministra dr. Lukiniča, s katerim po-
daje dr. Lukinič ostavko na svoj položaj v vladi. Dr.
Lukinič sporoča, da je njegova ostavka morala slediti,
ker se sedaj pred narodno skupščino razpravlja slučaj
Thurn-Taxis in radi tega smatra on za svojo dolžnost,
da poda ostavko. Dr. Lukinič prosi Pašiča, da vzame
njegovo ostavko na znanje in jo predloži kralju. Ostav-
ka je poslana iz Karlovih Varov dne 3. t. m.

Po svetu.

KULTURNEMU SVETU!

V vseh časih so se znale politične stranke iznebiti svojih nasprotnikov, če ne drugače, pa z nasiljem in umori. Kar pa se sedaj dogaja na Bolgarskem, to nima primere v zgodovini in more navdati sočustvujočega človeka z grozo.

Po političnih umorih v tisočih brez sodnega postopanja in sodbe se vršijo sedaj pod pretvezo sodnega postopanja justični umori v stotinah. Vojno sodišče deluje mrzlično. Ne samo politično prepričanje in idejna propaganda se kaznuje s smrtjo! Pod isti paragraf pade tudi pomoč, ki se jo nudi preganjancem in njih otrokom. Da ne sme pomagati oče sinu, brat bratu, je grozovitost, ki je zgodovina ne pozna. Groza se stopnjuje naravnost v strahovitost, če se čita, da se ne prizanaša niti mladim. Mladolletni, po večini dijaki, učenci in učenke se postavljajo pred sodišče, mnogi od njih so bili obsojeni na smrt in to za delikte, ki jih niti ne razumejo.

Pomilovanja vredna glupost Bolgarske, da ubija svoje duševne delavce, kot pisatelje, odvjetnike, učitelje, profesorje, poslance, zdravnike, duhovnike — za te gre večinoma — se maščuje obenem tudi na popolnoma ne dolžnih. Stari voditelji, mali otroci umorjenih so oropani svojih vernikov, svojih prehranjevalcev.

Nikakor se ne smemo pomiriti z dejstvom, da so se godili politični množestveni justični umori v vseh časih! Vendar enkrat mora trpinčeno, iz tisoč ran krvaveče človeštvo biti plat trpna in se braniti proti slepoti, krutosti, brezmiselnosti, pa naj pride od katerekoli strani.

Kličemo ves civilizirani svet, da izrazi svoj gnus do blaznega podjetja sedanjega bolgarskega režima in da zahteva v svo silo: To sramoto treba iz sveta izbrisati in ubogi, s krvjo prepojeni deželi je treba dati mir in napredek!

Konec z justičnimi umori—

Takojšnje najširšo politično amnestijo za vse!

Ta proglas so izdali in podpisali učenjaki in človekoljubi na Dunaju. Proti sramoti Cankove vlade je bilo že več protestov, a je silno žalostno za kulturni svet, odnosno za kulturne evropske države, da doslej še ni bilo pravega odziva. Ravno nasprotno je rabeljski režim celo dosegel: povečanje svoje vojske kljub temu, da so priče o njegovem zločinu najverodostojnejše, in da se je razkrinkal celo zločinski slepar, ki je ponarejal razne »dokumente« za podlago obtožnic. Zunanji minister Cankove vlade je bil še najboljši sprejet v Beogradu in v Bukarešti.

Izpremembra v italijanski vladi. Italijanska ministra De Stefani in Nava nameravata odstopiti. Finančno ministrstvo prevzame od De Stefanijske dosedanje guvernere v Libiji conte Volpi, narodno gospodarstvo pa Mussolini sam. Vzrok odstopa je nepovoljen položaj italijanskega državnega gospodarstva, zlasti padec lire.

Kriza italijanske valute. Zadnje tedne je pričela italijanska lira naglo padati. Koncem preteklega tedna je bil kurz lire na inozemskih borzah najnižji; za dva dinarja se je že dobila lira. Italijanska vlada je začela takoj z energično protiakcijo, da se kurz lire popravi. Finančni minister de Stefani je izjavil, da inozemstvo nima vzroka biti nezaupljivo napram italijanski valuti. Finančna situacija Italije je zelo ugodna; proračun je aktiven, nezaposlenosti v državi skoro ni, socialni red je izboren in promet se normalno razvija. Tudi žetev obeta zelo ugodne rezultate. Vzrok padca lire je edino borzna spekulacija. Radi sanacije valute se je vršila v Rimu konferenca med zastopniki bank in Mussolinijem. Sklenjeno je bilo, da se izda strog dekret, ki bo onemogočil spekulacijo z liro. Posledica tega sklepa je bila, da se je kurz lire zopet dvignil. S padcem lire je bil najtežje prizadet jugoslovanski izvoz. V interesu našega gospodarstva je, da se italijanska lira zopet dvigne.

Mirovna ponudba Abd el Krimu. Francosko časopisje poroča, da se pričnejo med francoskimi in španskimi delegati v kratkem pogajanja o možnosti mirovne ponudbe Abd el Krimu. S tem bi se najlepše manifestirala težnja po miru v Franciji in Spaniji kot dokaz, da njuna politika v Maroku ni imperijalistična. Francija bi Abd el Krimu in njegovim Rifancem zagotovila popolno svobodo razvoja na gospodarskem in administrativnem polju pod navidezno suvereniteto sultana. Izvršila bi se ponovna razmejitev in meja francoske cone bi šla skozi dolino Urge. Abd el Krim bi moral predati gotovo količino orožja ter zasigurati nedotakljivost francoske in španske posesti. Francozi si od pogajanj z Abd el Krimom več obetajo, nego od vojne. Abd el Krim bo sigurno uvidel, da je izgubljen, če se vojna nadaljuje. Kljub trenutnim uspehom, ki jih je dosegel, predstavljajo Francozi preveč resnega sovražnika, ki se sigurno ne bo strašil nobenih žrtv, da si zopet pribori izgubljeni ugled. Z mirovno ponudbo bi pa bila podana prilika Rifancem, kakor Francozom, da se častno rešijo iz zagate, v katero jih je spravila vojna v Maroku. Abd el Krim bi dosegel, da mu Francija in Spanija priznata samostojnost, še večje koristi bi pa imeli Francozi, ker bi jim bila z mirom zagotovljena mirna posest skoro celega Maroka.

Incidenti na rusko-poljski meji. Med ruskimi in poljskimi obmejnimi stražami pride večkrat do medsebojnih prask, ki se čisto končajo krvavo. Te dni so poljski vojaki pri vasi Lepecovski vdrlili na rusko ozemlje ter demolirali ruske vojašnice. Napad so izvršili, ker so Rusi baje zajeli nekega poljskega častnika, ko je in-

spiral mejo. Ruska vlada je poslala poljski energično noto, v kateri zahteva vrnitev škode, strogo preiskavo, kaznovanje krivcev in jamstvo za nedotakljivost meje.

Število prebivalstva v Nemčiji. V Nemčiji se je vršilo ljudsko štetje. Uradna statistika izkazuje 63 in en četrtilijona prebivalcev, skoro 10 milijonov manj, kot pred vojno. Seveda je bilo takrat všteto tudi prebivalstvo krajev, katere je morala Nemčija odstopiti Poljski, Franciji in Danski.

Povratek Amundsena v Oslo. Dne 6. t. m. je došel v Oslo (Kristijanija) Amundsen s tovariši. Prebivalstvo mu je priredilo silno navdušen sprejem. Amundsen se je vrnil v Oslo v letalu, s katerim je skušal poleteti na tečaj. Spremljala ga je cela eskadra vojnih letal. V Oslo je pristal na morju ter se odpeljal s posebnim vlakom v kraljev grad, kjer je kralj odlikoval njega in tovariše z visokimi odlikovanji.

Drzen napad italijanskih banditov. Dne 6. t. m. so v okolici Milana v Italiji izvršili roparji predrzen napad, ki jim je prinesel obilo plena. Ustavili so avto, v katerem se je nahajal blagajnik plinarne, ki je nosil s seboj 164.000 lir za izplačilo delavcev. Prisilili so blagajnika, da jim je denar izročil, nato so se pa čisto nemoteno odpeljali na pripravljenem avtomobilu. Policija zama zama stika za predrznimi roparji.

Iz Slovenije.

Razcep pri celjski Zadrugi zvezi. Iz Celja poročajo: Pri liberalni celjski Zadrugi zvezi so zelo razburjeni, ker je imenovan za člana direktorije za kmetijske kredite g. Lovro Petovar, kapitalist bankar, pa ne kak zadrugar in zamerijo dr. Žerjavu, ker je predlagal g. Petovarja. V velikih skrbah so za obstoj Zveze, ker se mnogo članic hoče odcepiti in ustanoviti oblastno zadrugo v Mariboru. Vse je že sito samostojnih demokratov, ki izrabljajo zadrugništvo v strankarske namene, podpirajo agromerursko stranko, a za v težkočah se nahajajoče graške Raiffeisenovke se ne brigajo. Pri novi oblastni zadrugi pričakujejo podporo in pa cena posojila. Tudi radikalci pospešujejo ustanovitev oblastne zadruge in imajo mnogo upanja na uspeh, ker 20 zadrug bo v najkrajšem času zapustilo celjsko Zvezo in ustanovilo novo Zvezo v Mariboru, katero bo bogato podpirala vlada. Prvim 20 bodo sledile nadaljnje, ostale bodo le vinarke zadruge, samostojni demokrati z Lesničarjem na čelu bodo lahko vse svoje »moči« posvetili politiki in se spominjali, kako so po zaslugi Žerjave — prišli ob posojilnice in doživeli propad svoje Zveze. Na Kranjskem bodo njih članice tudi ustanovile novo Zvezo, ker s Celjani, osobito z dr. Božičem niso zadovoljni. Napredna koncentracija se razvija v tem pravcu, da bodo napredne zadruge »delovale« v kratkem v štirih zvezah in bile med seboj ljute boje za one groše, katere imajo na razpolago.

Ljubiteljem naših planin! Triglavski župnik Josip Aljaž, ki ima nevenljive zasluge za to, da je triglavsko pogorje obvladala slovenska turistika, ima še en načrt, katerega že dolgo let nosi v svojem srcu, a ga vsled vojnih razmer ni mogel uresničiti: postaviti v Vratih kapelico slovanskim apostolom sv. Cirilu in Metodu. Kakor se v naši državi turistika razveseljivo razvija in poset naših slovenskih planin leto za letom raste, bo bližnja bodočnost pokazala potrebo, da se sežida v Vratih dosti prostoren hotel, v katerem bodo planinskega zraka željni letoviščarji mogli ostati celo sezono, saj že zdaj šteje Aljažev dom v Vratih med najbolj obiskane planinske domove. Na tej prelepi, žal danes obmejni, točki naše domovine naj se dvigne primeren spomenik slovanskim apostolom, v čijih čeešenju se tako lepo skladamo vsi jugoslovanski bratje. »Aljažev klub« SPD je prevzel nalogo, da svojemu kumu ob 80letnici pomaga uresničiti dolgoletno željo. Prispevke zbira g. župnik J. Aljaž na Dovem in »Aljažev klub«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. V Ljubljani, na 80. rojstni dan župnika J. Aljaža, dne 6. julija 1925. »Aljažev klub« SPD: Dr. Rožman, tč. načelnik; V. Zor, tč. tajnik; za SPD: dr. Tominšek.

Ptujsko orlovsko okrožje priredi svojo okrožno prireditel v nedeljo, dne 12. t. m. Ob pol 10. uri dopoldne bo sv. maša s cerkvenim govorom; popoldan ob treh javna telovadba s pestrnim sporedom. Sodeluje svetinjska godba. Železniške zveze za prihod in odhod v smeri Ptuj in Središče so zelo ugodne, zato bo vsakemu prijatelju Orlov zelo omogočeno, da se udeleži te prireditve pod prijaznimi Slovenskimi goricami.

Duhovniki, ki so dovršili bogoslovne študije leta 1915, obhajajo 10letnico pri svojem tovarišu g. Francu Jazbinšek, župniku pri Sv. Trojici v Haložah, dne 22. t. m. — 1. Arlič Karol, kaplan v Brežicah, 2. Guček Karol, kaplan v Središču, 3. Jarh Konrad, kaplan v Zavrču, 4. Jazbinšek Franc, župnik pri Sv. Trojici v Haložah, 5. Dr. Jože Jeraj, profesor bogoslovja, 6. Kosi Al., kaplan v Ptuj, 7. Krevh Matija, kaplan pri Sv. Petru pri Mariboru, 8. Krušič Janez, kaplan pri Sv. Petru pod Sv. gorami, 9. Lendovšek Bogdan, avskultant v Veliki Bečkerek, 10. Longor Evgen, jezuit v Ljubljani, 11. Messner Janez, kaplan v Apačah, 12. Petrovič Jože, kaplan v Vitanju, 13. Rehar Jože, kaplan v Prevaljah, 14. Safošnik Jakob, kaplan v Dolu, 15. Šlander Maks, kaplan v Rajhenburgu, 16. Šparl Avgust, kaplan v Mariboru, 17. Strnad Fridrih, kaplan v pokoju v Slovenjgradcu, 18. Vršič Srečko, kaplan v Makolah, 19. Zmavc Jože, kaplan v Trbovljah. — Najbolj razveseljivo dejstvo je, da izmed 19 tovarišev v teku 10 let ni nobeden umrl. Daj Bog ravno tako dočakati tudi še srebrni jubilej!

Župnik Ivan Kogelnik umrl. Iz Trbojn nad Muto smo prejeli vest, da je umrl dne 5. julija ob 8. uri zvečer tamošnji g. župnik Ivan Kogelnik. Pogreb blagopokojnega se je vršil danes v sredo, ob osmih dopoldne. Rajni je bil rojen dne 10. 5. 1879 v Črnečah na Koroškem, posvečen dne 19. 7. 1903. Župnijo Sv. Križ v Trbojnah je nastopil dne 1. 11. 1921. Naj v miru počiva in ostani mu ohranjen med sobratmi spomin!

Tretji red sv. Frančiška. V sredo, dne 15. julija, bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob pol 5. uri zvečer. Tudi neudje so prijazno vabljeni!

Slovenski pevski kvartet iz Ljubljane (gg. Banovec, Pečenko, Zavrčan in Zupan) koncertira v torek, dne 14. t. m. v Ljutomeru in sicer v dvorani g. Strasserja ob 8. uri zvečer. Vstopnina: I. 18 din., II. 12 din., stojšča 8 din. Ker je ta kvartet najboljši te vrste ter je v tehničnem, kakor tudi v glasovnem oziru kar najpopolnejši in ker uživa splošno priznanje, pričakujemo, da bo obisk najboljši. Zlasti opozarjamo vse pevovodje doma in v okolici, istotako vse pevce na to prvovrstno pevsko prireditel!

Iz Gornjegograda. Liberalni listi pišejo, da je premeščen v Maribor A. Podkubovšek, ki je postopal kot kak komisar na našem okrajnem glavarstvu. Govori se, da je večinoma on kriv razpusta občinskega odbora v Solčavi in da je toliko pritožb proti poslovanju našega okrajnega glavarstva, da so se morali poslanci obrniti na ministra notranjih zadev in se bo o razmerah na našem okrajnem glavarstvu govorilo tudi v skupščini. Za Podkubovškom bo žaloval k večjemu Kocbek, ki je potom Podkubovškega stresal svojo jezo nad onimi, ki niso hoteli tako plesati, kakor je on godel. Naši demokrati šepetajo, da dobimo novega okrajnega glavarja v osebi g. dr. Farčnika. Koliko je resnice na tem, seveda ne vemo.

Nekaj odgovora na policajdemokratske klevete. Iz občine Marijagradec pri Laškem smo prejeli: Pred kratkim je zopet objavila Ribnikar-Žerjavova »Domovina« dopis pod naslovom »Od Sv. Miklavža nad Laškem«. Dopis govori o naših občinskih volitvah. Neradi odgovarjamo listu, kakor je »Domovina«, a ker so demokratje s svojim smrdljivim maslom na glavi zopet prišli na solnce, damo vendar nekoliko odgovora. Da se v naši občini že dolgo niso vršile občinske volitve, nismo krivi mi klerikalci, saj smo leta 1921 pravilno sestavili kandidatsko listo. Ako bi jo vi tudi (namreč SDS), bi imeli že takrat občinske volitve. Lansko leto smo mi pravilno sestavili in vložili kandidatsko listo in sicer tako, kakor zahtevajo predpisi. Demokratje, na čelu jim g. postajni načelnik Mejak, pa listo gospodarske stranke, ki je bila radi ponarejenih podpisov razveljavljena. Kdo je torej kriv, da nismo imeli pri nas občinskih volitev? V prvi vrsti gotovo dr. Žerjav, zakaj je pač podpisal par. 16 volilnega zakona, da so liste s ponarejenimi podpisi ne veljavne. Bi bil pač moral k paragrafu 16 pristaviti še en odstavek, da zgoraj omenjena določba za samostojne demokrate ne velja. Res škoda za vas, ker edino tak odstavek bi vas rešil. Drugič ste krivi sami, zakaj podpise ponarejate! Bodite zadovoljni, da se vam ni kaj hujšega zgodilo, saj so bili naši možje zelo srditi, ker ste nekatere pregovorili, oziroma ogoljufali za podpis, z zamolčanjem objasnili, kaj da podpisujejo. O tem bi vedel več povedati g. Drolc, ki je tudi opravljal nehvaležni posel demokratskega priganjača. Sicer ste lahko hvaležni, da se volitve niso vršile, prihranjena Vam je vsaj ena blamaža. Pri zadnjih državnozborskih volitvah ste dobili v naši občini od 588 oddanih glasov samo 16, reci in piši: šestnajst glasov! Sedaj pa svinčnik v roke in računajte, koliko bi dobili občinskih odbornikov! Gospod Mejak, Vi pa primiti svojega adjutanta Mihota za ušesa, da ne bo reči, katera smo že pozabili, ki so sramotne za demokratsko stranko, opisoval po časopisih, čeprav po takih, kot je ljubljanska »Domovina«. Pomislite, gospod Mejak, da ste državni uradnik in da Vam gotovo ni bilo v čast biti predstavnik liste, na kateri so se od oblasti ugotovili ponarejeni podpisi. Sedaj pa: Zdravo!

Dnevne novice.

Smrt poslanca Ajanoviča. V petek popoldne se je nedaleč od Banjaluke smrtno ponesrečil narodni poslanec Jugoslovanske muslimanske organizacije Hamzalijski Ajanović. S svojo soprogo se je z avtomobilom iz Tešnje peljal na izlet. Pri povratku se je pod težo avtomobila zrušil most in je avto padel v 15 m globok prepad. Ajanović je bil na mestu mrtev, soproga pa, s katero se je poročil pred enim letom, je težko ranjena. Hamzalijski Ajanović je bil rojen v Tešnju, kjer je z odličnim uspehom dovršil gimnazijo, pozneje je študiral filozofijo v Zagrebu, katero je tudi dokončal z odličnim uspehom. Prvič je bil izvoljen za poslanca v ustavotvorno skupščino. Od tega časa je bil vedno nositelj liste jugoslovanske muslimanske organizacije za Banjaluko. Kot tak je bil tudi pri poslednjih volitvah izvoljen. Pokojni Hamzalijski Ajanović se je intenzivno bavil s časnikaštvom. Bil je glavni urednik sarajevske »Pravde«. Vest o njegovi smrti je bila sprejeta v vseh političnih in časnikaških krogih z velikim obžalovanjem. Pokojni Ajanović je bil zelo korekten, blag in priden človek. S simpatičnim in energičnim nastopom v borbi si je pridobil v vseh političnih krogih, tako pri prijateljih in nasprotnikih, številne prijatelje, ki so z njim izgubili dobrega tovariša.

Samostojni demokrati — za kulisami. V finančnem odboru nobeden Pribečevičev demokrat ni ust odprl v prilog uradnikom, penzionistom in invalidom, pač pa je hvalil dr. Pivko oboroževanje, ki bo stalo na leto več

kot znašajo razlike uradniških plač. Brez samostojnih demokratov ni vladne večine, zato so edino Pribečevići demokrati krivi, da ni v dvanaestinah ne pare za penzioniste, uradnike, invalide itd. Da bi bednim drž. uslužbencem nasipali peska v oči, so v četrtek priredili neko konferenco; uspeh konferenc: ponovne obljube, a dobil ne bo nikdo nič. Dr. Pivko je spet korajžno glasoval za dvanajestine, četudi ostanejo vsi zvišani davki in se zviša znatno cena soli in vsega, kar uvažamo, ker so uvozne carine silno povišane. Dobili bomo še večjo draginjo, pa kaj to briga dr. Pivka, glavno je, da dobijo žerjavovci, njih tisk in zavodi denarja iz državne blagajne. Saj govorijo mariborski žerjavovci odkrito okrog, da jim je za vedno zasigurana večina glasov uradništva in vpokojencev, četudi se stranka poteguje le za koristi posameznih voditeljev.

Proslava tisočletnice hrvatskega kraljestva. Preteklo soboto so se pričele na Hrvatskem velike proslave tisočletnice, odkar je bil kronan Tomislav za prvega hrvatskega kralja. Proslava se je izvršila najveličastnejše v Zagrebu z bakljado, naslednji dan pa z ogromnim sprevedom. Tudi v ostalih krajih Hrvatske se je proslava vršila zelo veličastno. Nekatera mesta so imenovala po Tomislavu svoje trge in ulice, drugod so zopet sadili spominske lipe ali vzdigovali spominske plošče, najlepši spomin pa je ustanovilo mesto Sušak z velikim dobrodelnim fondom za šolanje siromašnih dijakov.

Zopetna proslava 1000letnice hrvatskega kraljestva. Enkrat smo že poročali v našem listu, kako so Hrvati slavili v Zagrebu 1000letnico hrvatskega kraljestva. Zadnjo nedeljo je slavil to proslavo hrvatski Sokol v Zagrebu. Vsa hrvatska sokolska društva iz Zagreba in okolice so se zbrala na zagrebškem Wilsonovem trgu in od tamkaj so odkorakala med zvoki več godb v stolno cerkev, kjer je služil slovesno sv. daritev nadškof dr. Bauer. V nedeljo popoldne se je nadaljevalo slavlje v Maksimiru in sicer s prosto zabavo, ki je potekla mirno in priskrbeno.

Strahna vremenska katastrofa v Baranji. Za Slovenijo, kjer je pred kratkim napravila v Poljanski dolini povodenj ogromno škodo, je obiskala enaka nesreča še Baranjo, samo da je divjala tu še v hujši meri. Preteklo nedeljo je od Osjeka do madžarske meje okrog 6. ure zvečer pričeli divjati strahovita nevihta z viharjem in točo. Vihar je bil tako močan, da je ruval drevesa, podiral hiše, v Belem Manostiru vrgel vlak z osmimi vagoni s tira ter šibal s točo celo Baranjo, tako da je letina popolnoma uničena. Toča je nekatere kraje popolnoma pobelila; bila je tako debela, da je ponekod razbila strehe iz opeke. Na vlaku, ki je vozil v Osjek, je toča pobila okna ter udarjala v vagone, da so se potniki morali umakniti v sredino. V pokrajini, ki je obetala prekrasno žetev, kjer so obširna polja krasne pšenice čakala zrela na srp, kjer so obetali izbornu obdelani vinogradi obilen pridelek, je vse uničeno do tal. Ljudje so obupani, ker niso bili zavarovani proti toči, ki te kraje silno redkokedaj obišče. V osješko bolnico so pripeljali 30 oseb, katere je toča in vihar težko ranil. Škoda je uprav ogromna, natančno pa še ni doslej precejena.

Afera tovarnarja I. Langa. Poročali smo že o velikih goljufijah, s katerimi je oškodoval osješki tovarnar cigaretnega papirja Lang državo za večmilijonske svote dinarjev. Lang je pobegnil na Dunaj, kjer je bil na zahtevo naše sodnije aretiran. Radi njegove izročitve se še vršijo pogajanja, ker mora to rešiti dunajsko dež. sodišče. Langa je obiskal na Dunaju njegov odvetnik iz Osjeka Djuričić. Lang je izjavil, da se ne čuti krivega in želi, da ga Avstrija čimprej izroči jugoslovanskim oblastem. S tem hoče Lang dokazati, da ni mislil na beg in da se ne boji sodnije.

Samomorilec z zavezanimi očmi. Sava je naplavila te dni pri Zagrebu mrliča moškega spola in z zavezanimi očmi. Sprva se ni znalo, kdo da je ta samomorilec z obvezo preko oči. Končno pa so truplo le spoznali in dognali, da je naplavljen 60letni delavec Štefan Vlahovič. Vlahovič je poskusil že pred 14 dnevi si vzeti življenje radi brezposelnosti in neozdravljive bolezni, ko se je vrgel pod zagrebško cestno železnico. Tedaj so mu še pravočasno priskočili na pomoč, ga rešili in prepe-ljali v bolnico. Ko je bil odpuščen iz bolnice, je v obupu radi brezposelnosti poskusil v drugič samomor, ki se mu je tudi posrečil. Pred skokom v Savo si je zavezal oči z obvezo, katero je imel iz bolnice, kjer so mu obvezali rane, katere je dobil pod kolesi zagrebške cestne železnice.

Avtomobil povozil 16 ovac. Zadnjo nedeljo se je zgodila v Zagrebu nesreča, ki je prav značilna za zagrebške razmere. Kakor znano, so postali Hrvati po prevratu veliki športniki. Vsako nedeljo in praznik se vršijo po zagrebških igrališčih razne športne prireditve, ki so vse dobro obiskane od športnikov in radovednega občinstva. Zadnjo nedeljo je zašlo na neko športno igrali-šče 16 ovac, ki so se iz strahu pred vzkliki igralcev držale vse na kupu. Naenkrat je prifrčal na igrališče avtomobil, šofer je po neprevidnosti zadržel v kup preplašenih ovc in jih povozil. Šoferja so zaprli, smrtno povožene živali pa najbrž na razjnu spekli in jih povžili v proslavo nogometnega športa.

Koliko je prejel jugoslovanski krvnik Mausner za obešanje Čaruge in Prpiča? Predsedništvo sodišča v Osijeku je dne 2. julija poravnalo sarajevskemu krvniku Mausnerju račun za obešanje Čaruge in Pavla Prpiča v znesku 3114 dinarjev. Od te svote je prejel krvnik Mausner večji predujem, predno je izvršil svoj krvniški posel, a sedaj se mu je izplačalo še zaostalo.

Svinja pojedla otroka. V hrvatskem selu Jakopljah blizu Stubice je zadnjo nedeljo seljaku Pavlu Hruškaču pojedla svinja otroka, ki je bil star en mesec. Mož je

šel v krmo, žena po vodo, otrok je ležal sam na postelji, svinja je udrila v izbo, potegnila s čeljustmi otroka s postelje, mu zdrobila glavo in snedla desno roko.

Dr. Janko Bezjak, Nemška vadnica za slovenske srednje, meščanske in osnovne šole II. del (II. stopnja). Založila zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani 1925, 335 strani, cena 44 din. — Namesto dosežanje obsežne Končnik-Ponove nemške čitanke za nižje razrede naših srednjih šol je sestavil dr. Bezjak nemško vadnico, ki ustreza vsebinsko našim sedanjim državnim razmeram, metodično pa vsem zdravim modernim zahtevam za uspešen pouk tujega jezika. Lani smo dobili prvi del, a drugi del je izšel ravnokar. Učno snov je avtor razdelil na dva dela: v prvem se nemška berila z vprašanji in odgovori obnavljajo ter obdelajo oblikoslovno in pravo pisno, drugi del pa tolmači nemški besedni zaklad in podaja slovniška pravila; glavna skrb mu je trdna slovniška podlaga. Abecedni seznam krepih glagolov in njih oblik zaključuje drugi del, kateremu je dodal kratko nemško čitanko, zajeto iz praktičnega življenja in jugoslovanske zgodovine, da razširi in poglobi besedni zaklad.

Borza: Italija 211.58—214.58, London 277.50—280, Newyork 56.69—57.59, Pariz 276—281, Praga 168.95—171.35, Dunaj 800.50—812.50, Zürich 1108—1118, Bukarešta 27.25—28.25, Amsterdam 2266.5—2296.5. Dinar no tira v Zürichu 9.

Iz Maribora.

Za ženske članice SLS mesta Maribor in okolice se vrši v nedeljo, dne 12. julija ob 5. uri popoldne v Mariboru v dvorani Zadržne gospodarske banke shod z dnevnim redom: Žensko dedno pravo. Govori min. n.r. Vesenjak. Članice SLS, ženska zveza, Poselska zveza itd. so povabljeni, da se polnoštevilno udeležijo shoda!

Zaslužen odlikovanje dolgoletnega in požrtvovalnega delavca. Z zlato kolajno je bil odlikovan te dni za 42letno zvesto, požrtvovalno in zaslužno delovanje pri mariborskem okrajnem zastopu tajnik zastopa g. Jurij Eichkitz. Da je tajnik mariborskega okrajnega zastopa res v polni meri zaslužil podeljeno mu odlikovanje, dokazujejo sledeča dejstva: G. Jurij Eichkitz je služboval kot pomožni uradnik pri mariborskem okrajnem glavarstvu pod rajno Avstrijo od 4. 1. 1876 do 31. 11. 1882. Dne 1. 12. 1882 je nastopil službo pri okrajnem zastopu Maribor v činu provizoričnega tajnika in je vztrajal najprej kot provizorični tajnik in nato kot stalni od 1. 1882 do danes. Tajnik Eichkitz izvršuje svojo službo pri okrajnem zastopu neprestano več nego 42 let. Gosp. tajnik je mož kremenitega, vsestransko poštenega značaja, ki je posvetil celo svoje življenje popolnoma svoji službi. Izvrševal je svoje dolžnosti nad vse zanesljivo ter vestno, zapostavljajoč jim večkrat svoje osebne interese... napredek okraja mu je bil življenjski smoter. Za tako požrtvovalno, zvesto in nad 40letno službovanje v naporni civilni službi je zaslužil podeljeno mu odlikovanje, k kateremu mu tudi uredništvo »Naše Straz« in celotna SLS iskreno čestita!

Uspehi ravnatelja naše drame. Te dni se je mudil v Ljubljani ravnatelj mariborskega gledališča g. Valo Bratina. Med upravo ljubljanskega gledališča in g. V. Bratina je sklenjena pogodba, glasom katere se je g. Bratina obvezal, da prevzame v prihodnji sezoni nekaj režij na ljubljanskem odru. S to pridobitvijo je zagotovljenih za Ljubljano nekaj originalnih vprizoritev pri znanega režiserja in inscenatorja, ki je ob enem razširil krog svojega delovanja preko ozkih meja mariborskega gledališča. — Poleg tega je pridobil g. ravnatelj Bratina nekaj izvršnih slovenskih del za vprizoritev v bodoči sezoni, katerih krstne predstave se bodo vršile v Mariboru in menda hkrati tudi v Ljubljani. Sprejeta so sledeča dela: France Bevk: »Smrtna poteza«, Angelo Cerkenik: »Greh — Vsakdanja tragedija« in nova igra Al. Remca z zgodovinsko vsebino. Ta pogoba je lep uspeh g. Bratine, kateremu je — mimogrede povedano — ob sklepu mariborske gledališke sezone tudi zagrebški list »Der Morgen« posvetil cenilne in priznalne besede.

Umrli je na Pobrežju pri Mariboru v soboto, dne 4. julija gostilničar Ivan Seveder na Ptujski cesti št. 6 in se je vršil pogreb pondeljek na magdalenskem pokopališču na Pobrežju. Bil je mirnega značaja. Časten mu spomin!

Moderna naprava za dobavo bencina. Maribor dobi v kratkem moderno napravo za dobavo bencina avtomobilom. Na prostoru pred Zadržno gospodarsko banko gradi American Import Company podzemeljski rezervoar, ki bo vseboval več tisoč litrov bencina. Na površju bo sesalka, s katero se bo bencin napeljal v na cesti stoječi avtomobil. Na posebnem števcu se bo čitala količina, katero je avto rabil. Enake naprave, kot bo tu pred Zadržno gospodarsko banko, se nahajajo skoraj v vseh večjih mestih na zapadu ter zelo olajšujejo avto promet, ker stojijo direktno ob glavnih cestah. Tako avtomobilistom ni potrebno nerodno iskanje trgovin, ki prodajajo bencin ter stoje večkrat v stranskih, skritih ulicah. Omenjena naprava absolutno ni nevarna, ter je strah nekaterih ljudi, ki se bojijo eksplozije bencina, popolnoma neupravičen.

Popravek gospoda velikega župana. Z ozirom na par. 19 tiskovnega zakona od 17. decembra 1867 avstr. drž. zak. št. 6 iz leta 1863 Vas vabim, da priobčite z ozirom na vest »Dragoceno pohištvo« v »Naši Strazi« št. 53 od 1. julija 1925 v Vašem cenjenem listu v zakonitem roku na isti strani in z istimi črkami sledeči popravek: »Ni res, da si je veliki župan mariborske oblasti naročil pri tvrdki Preis v Mariboru pohištveno garnituro za takozvano sobo za gospode za svojo privatno

uporabo, ki stane 160.000 din., res pa je, da si veliki župan mariborske oblasti ni naročil pri tvrdki Preis v Mariboru nikakega pohištva za privatno uporabo. Nadalje je res, da do sedaj nabavljeno pohištvo za popolno opremo 21 (reci: enainvajset) uradnih sob ne dosega niti polovico gori označenega zneska.« Veliki župan: Dr. Pirkmaier.

LISTEK.

Mali svet naših očelov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

27

Ob tem naglem zanikanju so se zasvetile Pasottijeve oči. Šel je za korak dalje. Ni mogoče, da bi don Giuseppe ničesar ne vedel, za vraga! Ni mogoče, da ne bi govoril o tem z Intronijem! Ali Introni ne ve, da je prebil don Franco noč pri Rigeyevih?

»Nič ne vem«, je ponovil don Giuseppe.

Pasotti je sedaj pripomnil, da pomeni prikrivanje gotovih znanih stvari, da se slabo o njih misli. Za vraga! Don Franco je šel brez dovoljenja k Rigeyevim z najpoštenjšimi nameni in...

»Riba, riba, riba!« je naglo zaklical in duhovnik si ni mogel kaj, da ga ne bi tudi on hudomušno zbodel:

»Nočejo zagrabit, pa nočejo, danes nočejo; je že tak dan.«

V tem pa je v hiši razgovor med Marijo in gospo Barbaro, po prvem iskrenem pozdravu, ki je dobro izpadel, počasi zastal. Marija ji je s kretnjami predlagala, da gresta na vrt. Toda gospa Pasottijeva jo je s sklenjenimi rokami ponižno prosila, naj jo pusti na stolu. Tedaj je debela Marija vzela drug stol ter sedla poleg nje. Skušala ji je reči kako besedo, toda najsi je še tako vpila, gospa je ni razumela. Zato je umolknila, vzela v naročje svojega mačka in začela govoriti z njim.

Uboga gospa Barbara, vsa vdana, je gledala mačka s svojimi velikimi, črnimi očmi, ki so bile meglene vsled starosti in žalosti. Končno sta se prikazala Pasotti in don Giuseppe, ki je začel sopihati:

»O Bog! Moja ljuba gospa Barbara! Lepo prosim, oprostite!« Ko je izpovedala Marija »gospodu kontrolorju«, da se z ženo nista mogli razumeti, jo je imenoval gospodar iz vljudnosti do gospe Pasottijeve »neumnico«. Ko pa se je hotela braniti, jo je previdno pomiril z oblastno kretnjo z roko in s »ta, ta, ta, ta!« Potem ji je skrivnostno namignil z glavo, in šla je ven. Pasotti je šel za njo in ji rekel, da mora njegova žena vrniti Rigeyevim obisk. Ker pa radi govoric, ki se širijo okoli, ne ve, kako bi se obnašala, zato bi rada od Marije pojasnil, zakaj »Marija vedno vse ve.«

»Kaj pa govorite!« je rekla Marija in se čutila polaskano. »Jaz nikoli nič ne vem. Veste, h komu mora iti vaša gospa? H gospodu Puttiniju. Gospod Giacomo vedno vse ve.«

»Dobro!« je pomislil Pasotti, spojil ta razgovor z razgovorom svojega najemnika in zavohal dobro sled. Hkratu je zmignil z rameni, češ da dvomi o tem. Gospod Giacomo mogoče ve to, kar se je zgodilo na luni; drugega pa ne! Marija pa je vztrajala in lisjak je začel izpraševati zdaleka, previdno, a zadel je ob skalo in videl, da bi bil trud zaman. Moral se je zadovoljiti z onim migljajem. Zato je umolknil in se vrnil zadovoljen v sobo, kjer je razlagal don Giuseppe gospej Barbari s primernimi kretnjami, da jim bo prinesla Marija kaj prigrizka. In res se je prikazala služkinja in prinesla štirioglato stekleno posodo, polno vloženih češenj, širom znana posebnost gospoda Giuseppeja, ki jo je navadno slovesno ponudil gostom s svojim posebnim podarkom: »Ali smem ponuditi? Par mojih češenj? Mogoče tudi malo kruha? Marija, prinesi še kruh!«

Na nasvet svojega vražjega moža je vzela gospa Barbara samo kruh, dočim je vzel on samo češnje. Nato sta skupaj odšla in gospa Barbara je dobila dovoljenje, da se sme vrniti v Albogasio, kontrolor pa se je napotil proti Gilardonijevi hiši.

»To je vrag, ta gospod Pasotti«, je rekla Marija v tem, ko je zaklepala hišna vrata.

»Kaj vrag, satan je to!« je vzklil don Giuseppe in pomislil na svoj trnek. Z vzklikom »satan«, ki naj pomeni vraga v vsej svoji zvitosti, sta pohlevna človečka dala duška svojemu srcu in se odškodovala za vse, kar sa nerada dala: za poklone, za smehljaje in za češnje.

Profesor Gilardoni je sedel na svoji izgledni točki na vrtu in bral, ko je zagledal Pasottija, ki je stopal med repo in pešo za Pinellom. Ni čutil simpatij do Pasottija, s katerim je izmenjal par obiskov in ki je bil na

glasu, da je »avstrijakant«. Ker je dobro mislil o vsakem, ki ga ni bliže poznal, mu vendar ni bilo težko vesti se napram njemu pristrano kakor z vsemi. Šel mu je naproti s svojo baržunasto čepico v roki in po neštevilnih poklonih, kjer je Pasotti z lahkoto prednjačil, sta šla skupaj nazaj na izgledno točko.

Pasotti, s svoje strani, je gojil do profesorja Gilardoni globoko antipatijo. Ne toliko radi tega, ker je vedel, da je svobodomiseln, temveč bolj radi tega, ker je živel Gilardoni, četudi ni hodil kot on k maši, kakor kak puritanec. Ni mu bilo do pojedin in do vina, ne do tobaka, ne do opolzkih pogovorov, niti ni igral taroka. Nekega večera se je razgovarjal na vrtu s Francom o slovesnih požrtijah in popivanjih, ki so jih prirejali večkrat Pasotti in njegovi prijatelji po kletih v Bisnago. Profesor je izrekel neko ostro besedo, katero je slišal debeli duhovnik, eden izmed pivskih bratcev, ki je šel s čolnom prav počasi tik ob zidu in ribaril. »Živina!« je vzkliknil blagorodni gospod kontrolor, ko je zvedel o tem, in njegov obraz je bil podoben srditemu »satanu«. Nato je nekaj zaničljivo zarenčal in pljunil. Vendar ga to ni oviralo, da se ne bi sedaj kar topil v opravičevanju, da je tako neodpusljivo dolgo odlašal s svojim obiskom, kakor ga tudi ni oviralo, da ne bi takoj poškilil na knjigo, ki je ležala na preprosti mizici. Gilardoni je zapazil ta pogled, in ker je šlo za knjigo, ki jo je bila vlada prepovedala, jo je vzel skoraj instinktivno z mize, takoj, ko se je pogovor razpletel. Držal jo na kolenih, tako, da Pasotti ni mogel prebrati naslova. Ta previdnost je vznemirila Pasottija, ki je na vsa moč hvalil malo vilo in vrt. Za vsako stvar je imel poseben način hvale. Peso je hvalil s ljubeznivo vljudnostjo, agave z resnim, strmečim občudovanjem. Jezen blisk se je zasvetil v njegovih očeh, ki pa je takoj ugasnil.

»Blagor vam!« je rekel in vzdihnil. »Če bi moje razmere dopuščale, bi tudi jaz hotel živeti v Valsoldi.«

»Miren kraj je«, je odgovoril profesor.

»Da, miren kraj; potem pa tudi to: kdor je služil vladi, se dandanes ne počuti dobro v mestu, je vse zastoj. Ljudje ne znajo ločiti med dobrim uradnikom, ki se briga samo za svoje posle, kakor sem to delal jaz, in pa med policajem. Izpostavljeni smo sumnjam, ponižanjem ...«

Profesor je zardel in se kesal, da je vzel knjigo z mize. In v resnici je bil Pasotti kljub svojemu hlinjenemu, ponižnemu vedenju, preponosen, da bi vohunil. In mogoče vsled tega ali pa vsledakega drugega dobrega utripa svojega srca nikdar ni tega storil. Bilo je torej v njegovih besedah nekoliko odkritosrčnosti, nekoliko zlata, ki jim je dalo zvok zlahtne kovine. Gilardoni je bil ganjen po teh besedah, ponudil je svojemu gostu čašo piva in hitro šel doli, da bi poiskal Pinella. Tako je dobil priliko, da je pustil knjigo na mizi.

Komaj je profesor odšel, je zagrabil Pasotti knjigo, jo radovedno pogledal ter položil nazaj. Nato je stopil na vrh stopnic z odprto tobačnico v roki, brskal po tobaku ter se v občudovanju smehljal goram, jezeru in nebu. Knjiga je bila zvezek Giustija, z napačno navedbo bruseljske tiskarne, z naslovom »Izveček italijanskih pesmi iz nekega tiskanega rokopisa.« V kotu napisne strani je stalo vijugasto: »Mariano Fornic«. Ni bilo treba Pasottijeve bistroumnosti, da je takoj uganil, da se skriva v tem psevdonimu prestava črk Franca Maironija.

»Kakšna krasota! Kakšen raj!« je rekel polglasno, med tem ko je stopal profesor po stopnicah in za njim Pinella s pivom.

Med posameznimi požirki je nato izpovedal, da ima njegov obisk tudi nekoliko sebičen namen. Rekel je, da je ves zaljubljen v cvetoči zid, ki varuje Gilardonijev

zelenjadni vrt na strani proti jezeru. Rad bi napravil takega v Gornjem Albogesu; če tam manjka jezera, je pa dovolj golega zidovja. Kako si je preskrbel gospod profesor te agave, te kapere in te vrtnice?

»No«, je odkritosrčno odgovoril profesor. »Maironi mi jih je podaril.«

»Don Franco?« je vzkliknil Pasotti. »Izborno. Obrnil se bom torej na dona Franca, ki mi je zelo naklonjen.«

Vzel je tobačnico. »Ubogí don Franco!« je rekel, gledal tobak in ga nežno otipaval. »Ubogí fant! Včasih nekoliko vzkipi, a je zelo dober fant! Zlato srce ima! Ubogí fant! Ga večkrat vidite?

»Da, večkrat.«

»Da bi se mu vsaj izpolnile njegove želje, ubogemu fantu, njemu in njej! Saj stvar vendar ni tako nespametna.«

Kot velik prekanjenec je izrazil Pasotti to vprašanje z iskrenim, toda obzirnim zanimanjem, ne da bi pokazal več radovednosti kot se spodobi. Hotel je najprej potipati in omečiti zaprto srce Gilardonijevo, da se potem polagoma odpre samo od sebe. Toda namesto da bi se Gilardonijevo srce pod tem nežnim dotikljajem odprlo, se je stisnilo skupaj in zaprlo.

»Ne vem«, je odgovoril profesor in v svojo jezo začutil, da je zardel; in vsled tega je zardel še bolj. Pasotti je hitro zabeležil v svoj duševni zapisnik, da je profesor v zadregi odgovoril in zardel. »Napačno bi storil«, je rekel, »če bi sedaj odnehal. Razumljivo je, da dela markiza težkoče, a v bistvu je dobra in ga ima zelo rada. Kaj je prestala zadnjo noč, uboga ženska!«

Pogledal je profesorja, ki je nemirno in mrko molčal, ter pomislil: ne govoriš? Torej veš. »Saj razumete«, je nadaljeval. »Če nič ne pove, kam gre! Se vam ne zdi?« (Dalje prihodnjic.)

Krepkega močnega dečka, čez 165 cm visokega, od poštenih kmečkih staršev, sprejme takoj večja trgovina z mešanim blagom. Naslov pove uprava. 308

Kolesel, posebno lep, in mesarski voz z olnatimi osmi, se prodaja ali zamenjata za vino in pijačo. Gostilna Damiš, Studenci pri Mariboru. 311

Priporoča se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 D, 75 cm veliki po 600 D, 80 cm veliki po 700 in 800 D, 90 cm veliki po 800 D, 100 cm veliki po 950 D in po 1280 D, 120 cm veliki 1700 D.

Stenski križi

z leseno podobo (korpuse) stanejo: Velikost 30 cm po 42 in 77 D, 25 cm po 55 in 90 D, 30 cm po 77 in 100 D, 35 cm po 96 in 115 D, 40 cm po 140 D.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v različnih velikostih po 4, 12, 18 in 24 D.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v različnih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 D.

Izpeljava je zelo okusna in solid a ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, kupi v Tisk. sv. Cirila v Mariboru.

Suha lukovina, rezana, drugovrstne kvalitete, v poljubnih močnostih, se kupi: Mariborska lesna industrija Koroška cesta 46. 292 6—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Nc. V. 1306/25-2

Sklep:

Dne 5. maja 1925 se je našel na mariborskem kolodvoru na tleh sledeči denar: 1 bankovec po 20 dolarjev, 2 po 10 dolarjev, 1 po 5 dolarjev, 1 po 2 dolarja, 6 po 1 dolar, 3 bankovci po 100 Kč, 2 bankovca po 1 fund, skupno torej 53 dolarjev, 300 Kč in 2 funta.

Lastnik tega denarja se pozivlja, da tekom 1 leta dvigne pri podpisnem sodišču pro i izplačilu postavne najdenine.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. V,
dne 22. junija 1925.

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Pozor!

Pozor!

Najboljša zdrava in naravna

dalmatinska vina

kupite edino-le v novo odprti

točilnici-vinotočnu

v Mariboru,

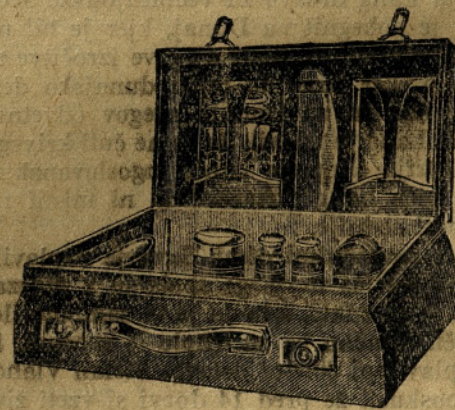
Lekarniška ulica št. 7

blizu Stolne cerkve med Slomškovim in Glavnim trgom.

Na drobno!

Na debelo!

Predno odpotujete

preskrbite se z potnimi kovčki, kasetami, necesari, torbami, listnicami, nahrbtniki i. t. d. Vse to dobite v veliki izbiri in zmernih cenah samo pri

Ivan Kravos, Maribor,
Aleksandrova cesta 13. — Telefon 207

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.